

Obohacování slovní zásoby

PŘEJATÁ SLOVA

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- × Název projektu: **Šablony v SZŠ Příbram**
- × Registrační číslo: **CZ.1.07/1.5.003/34.0933**
- × **VY_32_INOVACE_CJ.2.14**
- × *Letem světem českou gramatikou*
- × Vyučovací předmět – Český jazyk a literatura

- × Autor: Mgr. Alena Šimůnková
- × **Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Příbram I, Jiráskovy sady 113**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DŮVODY PŘEJÍMÁNÍ SLOV Z CIZÍCH JAZYKŮ

- ✘ V důsledku hospodářských, politických, kulturních změn ve společnosti --- zintenzivnění mezinárodní spolupráce --- rozvoj vědy a techniky (odborné terminologie)
- ✘ Dříve přejatá slova hlavně z **latiny**, **němčiny** a **francouzštiny**
- ✘ Dnes – **angličtina** (především ICT technologie)
- ✘ **Etymologie** – nauka o původu slov - slovník

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DĚLENÍ SLOV PŘEJATÝCH

- ✘ Slova **zdomácnělá** – škola, profesor, doktor (*lat.*), šlechta (*něm.*), kotleta, klavír (*fran.*), sport, tenis (*angl.*), čaj (*čínš.*)
 - tato slova mají český pravopis a i tvarově a a hláskově se přizpůsobila
- Slova **cizí** – v různé míře si zachovala svůj původní ráz (např. pravopis) – pizza (*it.*), software (*angl.*), pyréné (*fran.*)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PRAVOPIS SLOV PŘEJATÝCH

- ✘ V češtině jsou různé stupně přizpůsobení cizích slov češtině
- ✘ - **ponechání** původního pravopisu (i výslovnosti) – *interview*
- ✘ - **částečné přizpůsobení se** – *gilotina* (ve franc. *guillotina*)
- ✘ - **úplné počeštění** – *džíp, biftek, bazén*

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PŮVODNÍ PRAVOPIS

- ✘ A) slova **úzce odborná** – *apartheid, intermezzo, surrealismus, watt, lithium*
- ✘ B) slova **částečně zdomácnělá** nebo slova, jejichž výslovnost se od psané podoby podstatně liší – *baby, skateboard, design*
- ✘ C) výrazy v **citátech** (hlavně z **lat.**) – *ad acta, de facto, de jure, faux pas, fair play*

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

SLOVA PRAVOPISNĚ POČEŠTĚNÁ

- ✘ *jogurt, jóga, justice, tramvaj, revma, hokej, etika, patos, mýtus (ALE! dithyramb, kalokagathia – slova úzce odborná)*
- ✘ Psaní **z** (místo archaického **s**) – *gymnázium, aktualizace, filozofie, organizace* – PČP však zatím připouštějí i knižní variantu se **s**
- ✘ Některé zeměpisné názvy – *Benátky, Švédsko, Anglie, Bretaň, Kanada, Tokio*

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PSANÍ I/Y

- ✘ **Původní pravopis:** *hysterie – historie, cyklista – cifra, labyrint – labilní, fyzika – filatelie, enzym – zip, symetrický – signál...*

Slabiky **di, ti, ni** – píšou s **i**, vyslovují tvrdě: *diktát, dieta, statistika, antika, elektronika...*
- **Počestělý pravopis:** *kytara, kantýna, badyán, garnýž, inženýr, rýže, tyrkys...*

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DUBLETY - OBĚ VARIANTY SLOV (PČP)

- ✘ *kurs i kurz, konkurs i konkurz, puls i pulz, revers i reverz, impuls i impulz*
- ✘ Typy **smus/zmus (ismus/izmus)**: *realismus i realizmus, sarkasmus i sarkazmus*
- ✘ Další typy: *renesance i renezance, režisér i režizér, charisma i charizma, diskuse i diskuze...*
- ✘ **ALE! jen s** – *konsolidace, dysfunkce, disident, diskvalifikace (viz PČP)*

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DĚLKA SAMOHLÁSEK

- ✘ Psaní délky samohlásek je značně rozkolísané.
- ✘ A) **nekrátí se:** *skóre, ekzém, série, apartmá, úzus, analýza, nervózní, premiér, túra, manikúra*
- ✘ B) **krátí se:** *tematický (x téma), schematický, anemický, fobie, vakuum, piano, agentura*
- ✘ C) **obě varianty:** chemické prvky: *chlor i chlór, jodový i jódový, brom i bróm*
běžné termíny: *bakterie i baktérie, pasivní i pasívni, archivní i archívni, glykemie i glykémie, citron i citrón, stadion i stadión, milion i milión...*

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PROCVIČOVÁNÍ – PRÁCE S PČP A STRUČNOU MLUVNICÍ ČESKOU

- ✘ **Doplňte i/y:**
- ✘ C-kl-sta, kr-t-ka, un-verz-ta, kr-ze, ang-na,
demokrat – cký, d-sc-pl-na, h-g-ena, d-plom,
h-stor-e, pol-kl-n-ka
- **Zopakujte si skloňování přejatých jmen**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ŘEŠENÍ:

- × Cyklista, kritika, univerzita, krize, angina, demokratický, disciplína, hygiena, diplom, historie, poliklinika

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ANOTACE

- ✘ Prezentace je určena pro žáky 2. ročníků SŠ a navazuje na učivo ze základní školy. Žáci si zopakují a procvičí znalosti a dovednosti ze základní školy a doplní je o znalosti nové. Lze též použít v rámci opakování ve 4. ročníku.
- ✘ Prezentace byla vytvořena v únoru 2014 a ověřena ve 2. ročníku oboru Zdravotnické lyceum ve dnech: 28.2., 5.3., 12.3. 2014.
- ✘ Je určena pro 2 až 3 vyučovací hodiny.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ZDROJE

HAVRÁNEK, Bohuslav. – JEDLIČKA, Alois. *Stručná mluvnice česká*. Vyd. 26, ve Fortuně 2. vyd. Praha: Fortuna, 1998. 246 s. ISBN 80-7168-555-0.

Kolektiv autorů pracovníků Lingea s.r.o.. *Školní pravidla českého pravopisu*. 1. vydání. Brno: Lingea s.r.o., 2009. 518 s. ISBN 978-80-87062-61-6